

(Beslutningsforslag nr. B 55).

Forslaget er identisk med et i sidste samling fremsat forslag. Det er således forslagsstillernes forhåbning, at 1. behandling og udvalgsarbejdet kan forløbe så hurtigt som muligt.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af lovforslag nr. L 73:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Ændring af § 37, stk. 4).

Af Erik B. Smith (S) m.fl.

(Fremsat 14/11 84).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Med dette forslag ønsker forslagsstillerne at ændre bilstandslovens § 37, stk. 4, således at der skulle ske en forlængelse af 9 måneders perioden for kvinder, der modtager forbigående kontanthjælp under graviditeten.

Forslagsstillerne gør selv opmærksom på, at man ikke bryder sig om 9 måneders reglen, men realiteten ville jo være, at hvis man gik ind på den vej at undtage forskellige situationer, ville 9 måneders reglen netop blive illusorisk.

Men dertil kommer princippet om, at vi jo i bilstandsloven har det udgangspunkt, at man ikke skal klassificere de forskellige sociale begivenheder, og netop i forbindelse med gennemførelse af bilstandsloven var det en af grundtankerne, at man ikke skulle køre videre med det bås-system, man havde i forsorgsloven, dvs. et system, hvor udmålingen af hjælpen var afhængig af selve årsagen til, at der måtte ydes hjælp.

Derudover vil jeg gøre opmærksom på, at hvis der ydes hjælp alene på grund af graviditeten, vil der næppe i almindelighed være behov for hjælp i så lang tid, at overgang til hjælp efter § 37, stk. 4, kommer på tale.

Forslaget er endvidere udarbejdet på en sådan måde, at det, i hvert fald som man læser det, kun vil have betydning for de kvinder, som ikke forud for barselorloven har en aktuell tilknytning til arbejdsmarkedet, og som derfor ikke kan få dagpenge. Her

savner jeg en holdbar begrundelse for, at man i den situation skal være bedre stillet under graviditet end i tilfælde af sygdom.

Alt i alt må jeg afvise det foreliggende lovforslag.

Hanne Andersen (S):

Det forslag, vi har fremsat her, har det formål, at vilkårene ikke forringes yderligere for kvinder. Den gruppe, vi her taler om, er først skubbet ud af arbejdsmarkedet, dernæst ud af A-kassen og dernæst henvist til bilstandslovens § 37, stk. 4. Mange af disse kvinder havde været i arbejde, hvis der var arbejdspladser nok, og så havde de været berettiget til en normal barselorlov. Det er derfor helt naturligt, at den maksimale barselorlovsperiode ikke medregnes, når 9 måneders perioden skal opgøres. I forvejen er 9 måneders reglen urimelig og opleves som en straf.

Lizzie Lichtenberg (KF):

De almindelige regler vedrørende barselorlov er jo indeholdt i en ganske konkret lov om dagpenge under sygdom og barselorlov. Det vil sige, at man definerer, hvad det er for nogle områder, disse dagpenge, dette forsørgessystem, skal tilgodese.

Bilstandsloven derimod træder i kraft, når der indtræder en social begivenhed og har derfor et helt, helt andet væsen end de almindelige arbejdsmarkedsmekanismer. Ved det foreliggende lovforslag føler jeg, at der sker en sammenblanding af nogle systemer, som er så uigennemskuelige, at det kan ende med, at man får forvredet vores ellers udmærkede bilstandslovssystem. På den baggrund kan det konservative folkeparti ikke støtte dette forslag.

Hvis der imidlertid skulle være problemer vedrørende barselorlov, som man altså ikke kan kalde det for bilstandsklienter, men så lad os sige økonomiske problemer under graviditeten, er vi naturligvis til enhver tid parat til at se på det, men således som dette lovforslag foreligger, er der tale om en forvriddning, og jeg synes, man blander begreber sammen, som ikke er sammenlignelige. Man kunne så også tage andre arbejdsmarkedsgrupper ind og pludselig gøre dem til bilstandsklienter, hvor de jo ikke er det i forvejen, og derfor kan vi ikke støtte dette forslag.

Knud Andersen (V):

Med L 73 ønsker forslagsstillerne at forlænge 9 måneders perioden for kvinder, der modtager forbigående kontanthjælp under graviditet.

Venstre kan ikke anbefale forslaget, da det vil bryde med 9 måneders reglen i den situation, hvor en kvinde forud for barselorloven ikke har aktuel tilknytning til arbejdsmarkedet.

Vi har megen forståelse for, at forslagsstillerne søger at ændre 9 måneders reglens virkninger for kvinder under graviditet, men vi kan ikke anbefale dette forslag, da det undtager enkeltituationer fra den generelle regel.

Tonni Nielsen (SF):

Socialistisk folkeparti kan støtte forslaget, da vi mener, det er en oplagt urimelighed, at man behandler kvinder, der er blevet gravide, på denne måde. Som forslagsstillerne siger, er det ikke nok med, at man er ude i arbejdsløshed, men man bliver straffet dobbelt i denne situation.

Nu kunne problemet jo ikke opstå, hvis vi helt fjernede § 37, stk. 4, i bilstandsloven, og det så SF meget gerne at vi gjorde hurtigst muligt, for det er jo den rene fattighjælp, vi har genindført.

Til ministeren og til ordføreren for det konservative folkeparti vil jeg gøre den bemærkning, at det er, som om man siger her, at når der er mange, der har det dårligt, skal de gravide også have det dårligt, og den filosofi kan SF ikke tilslutte sig.

Som sagt, vi kan tilslutte os forslaget, men spørgsmålet om de kompenserende besparelser, som man nævner i forslaget, vil vi se lidt nærmere på i udvalget, for der er ikke ret mange penge på dette område at gøre godt med i forvejen.

Aase Olesen (RV):

Det radikale venstre må tage afstand fra de bemærkninger, som ledsager dette forslag, idet man starter med at sige, at 9 måneders reglen i enhver henseende er socialpolitisk uacceptabel og opleves som åbenbart urimelig.

Jeg gad nok vide, hvorfor socialdemokratiet i sin tid, i midten af 1970'erne, overhovedet havde et begreb, der hed forbigående kon-

tanthjælp. »Forbigående« kan nu engang ikke være det samme som »varig«, så jeg ved ikke, hvad man har forestillet sig. Men den diskussion har vi jo haft, og den skal jeg ikke gå mere ind på her.

Så står der videre i bemærkningerne, at de kvinder, der modtager forbigående bilstands-hjælp under graviditet, oplever, hvorledes 9 måneders reglen betyder, at hjælpen skæres ned, og det vil jeg da godt se på i udvalget, for jeg ved i hvert fald, at der er adskillige kommuner, der lader barselorlovsperioden være en død periode i lighed med det, man har på dagpengeområdet. Derfor kunne det være interessant, nu da de nye barselorlovs-regler har virket et lille stykke tid, at se, hvordan de rent faktisk virker i praksis.

Jeg mener heller ikke, man skal begynde at forvride principperne i bilstandsloven, men jeg kunne godt tænke mig at vide, hvordan dette rent økonomisk ser ud for den enkelte, for sagen er jo den, at en hel del mennesker, der er på forbigående hjælp og derefter kommer over på varig hjælp, ikke oplever nogen nævneværdig nedgang, og jeg kunne godt tænke mig at se, hvordan dette ser ud i praksis. Det må socialdemokratiet have nogle gode eksempler på, siden man skriver, som man gør her i bemærkningerne.

Jeg vil godt minde ikke mindst den sidste taler, som endnu en gang gentog ordene »ren fattighjælp« om bilstandslovens hjælpemuligheder, om, at det for det første er overordentlig ukærligt at bruge den slags ord over for folk, der er på den hjælp; bilstandsloven er faktisk et ganske udmærket system. For det andet har vi gentagne gange diskuteret og dokumenteret, ikke mindst under sidste valgkamp, at mange af de mennesker, der er på bilstandshjælp, ikke er dårligere stillet rent økonomisk, hvis de er enlige forsørgere, end de lavtlønnede grupper, der er i arbejde, og så kan det altså ikke hjælpe, at man bliver ved med at bruge meget nedsættende ord om den kontanthjælp, som samfundet giver de enlige forsørgere.

Men vi vil godt benytte dette forslag til at se grundigt på, hvordan de nye barselorlovs-regler har fungeret i praksis. Så vidt jeg kan bedømme det indtil nu, er praksis muligvis noget forskellig rundt omkring, og det kan jo være, at det er det, vi så skal se på om vi kan lave regler for.

(Kort bemærkning).

Tonni Nielsen (SF):

Hvis fru Aase Olesen havde været til stede i socialudvalget i går, ville hun have mødt nogle unge, der er på det såkaldte sultecirkulære. De kaldte det selv fattighjælp og anskueliggjorde, hvordan det virkede. De, der er på denne sultegrænsefattighjælp, bruger altså selv betegnelsen.

I min dagligdag i Roskilde kommune som socialudvalgsformand har jeg i min ugentlige træffetid utallige eksempler på, at folk er kommet til mig for at få udvidet denne form for hjælp, og de selv samme personer kalder det fattighjælp. Det er den rigtige benævnelse.

Formanden:

Jeg skal for god ordens skyld sige, at det var lige på grænsen af referat fra udvalgsarbejdet, men da de pågældende har sagt det samme udenfor, skal jeg ikke gøre yderligere bemærkninger til det.

Birgith Mogensen (CD):

Jeg vil egentlig gerne spørge forslagsstillerne, hvad der gør graviditet til begrundelse for den foreslåede lovændring. 9 måneders reglen blev indført som et led i den almindelige økonomiske stramning, og i CD finder vi det mere end tvivlsomt, at det er rimeligt at pille en enkelt gruppe ud, hvis problemer er parallelle med de øvrige grupper, der må leve med 9 måneders reglen.

CD må afvise det foreliggende forslag, fordi det vil slå den økonomiske linje, som regeringen har lagt, i stykker, forstået på den måde, at andre grupper med præcis lige så gode grunde kunne tages ud og undtages.

Tinning (VS):

Det foreliggende lovforslag er så indlysende fornuftigt, at jeg ikke vil bruge meget tid på det ud over at konstatere, at vi selvfølgelig støtter det uforbeholdent.

Pia Kjærsgaard (FP):

Dette hvis-forslag fra socialdemokratiet kan fremskridtspartiet ikke støtte. Hvis en kvinde bliver gravid, hvis hun ikke har arbejde, hvis hun havde været i arbejde, ville hun have fået en anden ydelse. Der er for mange

hvis'er, og som forslagsstillerne selv skriver, er de økonomiske konsekvenser af dette forslag vanskelige at overskue. Derfor siger fremskridtspartiet fra vedrørende støtte til dette lovforslag.

Erik B. Smith (S):

Jeg vil gerne starte med at takke ordførerne for socialdemokratiet, SF og VS for deres tilslutning til forslaget.

Til socialministeren er der ikke meget at sige. De argumenter, som blev hæftet på som årsag til, at man var imod forslaget, synes jeg i og for sig ikke der er nogen særlig grund til at forholde sig til.

Hvis der er tekniske problemer, er det klart, at vi har udvalgsarbejdet til at se på dem, og det var selvfølgelig heller ikke det, der var sagen. Det, der var sagen, var, at ministeren simpelt hen var imod forslaget, og det var en politisk melding, som man bare må tage til efterretning. Og så vil jeg sige, at den var for øvrigt ikke særlig overraskende. Fru Lizzie Lichtenberg fra det konservative folkeparti sagde – ud over at den samme politiske melding blev givet – at hvis der er problemer for gravide kvinder på bistandshjælp, vil man gerne se på dem, og det takker vi da for. Vi skal så under udvalgsarbejdet prøve at anskueliggøre, hvad det er for problemer, så vi kan gå videre med det.

Det samme vil jeg sige til hr. Knud Andersen fra venstre, som ytrede forståelse for problemet. Det må tages som udtryk for, at man i givet fald er villig til at finde en eller anden ordning, som sikrer denne særlige gruppe blandt de sociale klienter.

Jeg er enig med hr. Tonni Nielsen fra socialistisk folkeparti i, at selvfølgelig skal § 37, stk. 4 – fattighjælpen – afskaffes. Det har vi også fremsat forslag om, og det har socialistisk folkeparti støttet. Desværre er der ikke flertal for det endnu, men det skal nok komme.

Jeg vil gerne sige til hr. Tonni Nielsen, at når vi skriver om de kompenserende besparelser, er det, fordi vi er trætte af ikke mindst fra det radikale venstre at få revet i næsen, at vi i øjeblikket er økonomisk uansvarlige, og at hvis vi havde regeringsmagten osv. osv. Vi er sikre på, at vi kan finde kompenserende besparelser, som ikke forringer det sociale niveau for de lavere indkomstgrupper. Vi har

[Erik B. Smith]

oven i købet gjort noget tilsvarende sammen med de radikale, CD og kristeligt folkeparti, og det kunne vi gøre igen.

Så til fru Aase Olesen, som tager afstand fra bemærkningerne om 9 måneders reglen. Vi har faktisk diskuteret vores forslag om afskaffelse af 9 måneders reglen, da fru Aase Olesen var udsendt i andet rænde af folketinget. Dengang sagde det radikale venstres ordfører, at man på grund af de økonomiske konsekvenser ikke ville være med til at afskaffe 9 måneders reglen, og til det sagde jeg: vi vil gerne diskutere de økonomiske konsekvenser, vi vil gerne sammen med det radikale venstre prøve at finde en besparelse, så vi kan få ophævet 9 måneders reglen. Vi fik ikke noget svar dengang. Jeg har senere efterlyst det, og jeg vil da gerne spørge fru Aase Olesen, om hun vil give et svar på det. Man kan ikke hæfte sin afvisning op på de økonomiske konsekvenser.

Jeg er glad for, at fru Aase Olesen pegede på, at der er nogle kommuner, der undlader at tælle 9 måneders perioden med, når det drejer sig om gravide kvinder, og det vil være interessant at få de eksempler frem. Jeg går ud fra, at vi kan være enige om, at det ikke er særlig hensigtsmæssigt, at der er nogle kommuner, der har en sådan, synes jeg, velbegrundet socialpolitisk holdning, mens andre kommuner ikke har det. Hvis det er noget, man i det radikale venstre måtte være enige i og synes er et godt synspunkt, så lad os da lovgive om det, så det gælder for samtlige gravide i Danmark.

Jeg har vældig lyst til at kommentere bemærkningerne om kontanthjælp og løn til enlige forsørgere. Når vi ser de opgørelser, som regeringen har forsynet i al fald regeringspartierne med – vi ser dem, når vi møder de andre partier ude på møderne – kan man jo se, hvordan man har regnet forhøjet og ekstra børnetilskud med, som enhver får. Ligger indkomsten under et vist niveau, får enhver forhøjet ekstra børnetilskud. Man regner faderens normalbidrag med også – som for så vidt intet har med offentlige ydelser at gøre – for at prøve at se, hvor stort et beløb der udbetales til disse grupper.

Vi vil under udvalgsarbejdet fremlægge vore synspunkter og søge at få socialministeriet og socialministeren til gennem vore spørgsmål at fremlægge de problemer, der er for denne persongruppe, og så håbe på, at vi

under anden behandling kan få tilslutning til forslaget.

Aase Olesen (RV):

Det var ikke undgået min opmærksomhed, at der også i bemærkningerne står, at man er villig til at indgå i drøftelser om kompenserende besparelser til dækning af merudgifter.

Nu kan jeg forstå, at selv når socialdemokratiet er i opposition, er det det radikale venstre, der skal lægge ryg til forslag herom.

Det er de normale spilleregler her i huset, at kommer man og foreslår en merudgift, må man også selv lægge navn og ryg til de forslag, man vil komme med til besparelser, så det er os, der efterlyser et svar. Det kan ikke være det omvendte, der er tilfældet. Vi kommer ikke og foreslår 9 måneders reglen ophævet.

Om dette med besparelser og social genopretning vil jeg godt sige én gang for alle til hr. Erik B. Smith, at vi vil selvfølgelig gerne se på alle hans forslag, men vi vil specielt gerne se på dem, når de fremsættes af en kommende socialdemokratisk regering og en kommende socialminister Smith.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Når man afviser vores forslag med den begrundelse, at der ikke er økonomisk dækning for dem, og vi så siger, at vi vil gerne sætte os sammen med det radikale venstre for at finde denne økonomiske dækning, kan man ikke komme herop og sige: vi vil se et forslag. Men vil det radikale venstre indgå i en forhandling, vil vi da gerne lægge nogle forslag på bordet over for det radikale venstre, det er da klart.

Det konkrete forslag var det ikke muligt for os teknisk at beregne de økonomiske konsekvenser af, og så lægger vi da selvfølgelig heller ikke en konkret kompenserende besparelse frem i selve lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Jeg kan forstå, at det varer lidt, inden vi skal høre den kommende socialminister fremsætte forslag om besparelser på det sociale område.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 74:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Ændring af § 38).

Af Erik B. Smith (S) m.fl.
(Fremsat 14/11 84).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Så kommer vi til den næste paragraf, for dette forslag går ud på at ændre i bistandslovens § 38, stk. 1, nr. 3, sådan at det i højere grad bliver muligt for en kontanthjælpsmodtagers ægtefælle at fortsætte en uddannelse i stedet for at stille sig til rådighed for arbejdsmarkedet og derved opfylde sin forsørgerpligt.

Det forslag, der foreligger her fra socialdemokratiets side, svarer til ordlyden i et af de forslag, som socialministeriets kontanthjælpsudvalg var inde på i sin rapport fra marts 1984, og dér nævner udvalget netop specielt, at det problem, at ægtefællen til en modtager af revalideringshjælp efter bistandslovens § 42 enten er i gang med eller påtænker at begynde et fornuftigt studium, burde man se på.

Må jeg straks sige, at jeg finder, der er noget principielt rigtigt i dette forslag. Det kan virke urimeligt, hvis man meget håndfast bruger bestemmelsen i § 38. Når jeg alligevel godt vil bede om, at man tøver en kende, hænger det sammen med, at der er sat et forslag i gang i 14 kommuner vedrørende kon-

tanthjælpsområdet, og at der er lavet et beregningsgrundlag og et regelgrundlag i forbindelse med dette. Af hensyn til værdien af disse forsøg synes jeg, det var en god idé, om der, om jeg så må sige, var ro på dette område, så længe forsøget løber.

Dertil kommer – og det synes jeg man skal tage med og ikke kun lige se på reglen – at i det praktiske liv er der faktisk en vis bevægelsesfrihed for kommunerne, så de kan tage hensyn til, at en kontanthjælpsmodtagers ægtefælle befinder sig ved afslutningen af et studium.

Jeg vil godt i den forbindelse henvise til en afgørelse fra den sociale ankestyrelse.

Der var tale om en arbejdsløs gift kvinde, der blev gift med en jævnaldrende HF-studerende. Hun var på kontanthjælp, den pågældende ægtefælle manglede kun 1 år af sin uddannelse, og ankestyrelsen fandt, at der kunne ydes hjælp, også selv om den pågældende skulle færdiggøre sin uddannelse. I det praktiske liv ser det altså ikke ud til, at man fortolker denne bestemmelse så håndfast, som socialdemokratiet lægger op til i deres forslag.

Men selve den bevægelsesfrihed, kommunerne har, er også nævnt i socialministeriets kontanthjælpscirkulære fra december 1982. Derfor vil jeg godt bede om, at man på den baggrund vil afvente de forsøg, der er i gang i kontanthjælpskommunerne, netop også når man ser, at der i praksis foregår en smidig fortolkning af denne bestemmelse.

Taanquist (S):

Det er svært at tøve en kende, når man har en regel, der virker så tosset, for til trods for at ministeren muligvis kan finde nogle eksempler, hvor den ikke har virket, så er den stadig væk i bistandsloven, og den gælder. Det er da tosset, at når et ægtepar har arrangeret sig på den måde, at den ene er under uddannelse og den anden påtager sig forsørgelsen, og den, der har påtaget sig forsørgelsen, bliver arbejdsløs, så medfører det, at den, der er under uddannelse, skal stoppe sin uddannelse, ikke for at gå ud og påtage sig forsørgelsen, men for at gå over på hjælp af en eller anden art. Det er ikke særlig smart, og det var vel egentlig rimeligt, om ministeren stoppede al sin tale her og så simpelt hen sagde ja til forslaget. Det har jo og-